

مسئولیت اجتماعی بنگاه‌های اقتصادی (شرکت‌ها)

کونوسوکه ماتسوشیتا

ترجمه:

محمدرضا سرکارآرانی

مریم داداش‌زاده

مؤسسه خدمات فرهنگی رسا

سرشناسه : ماتسوشیتا، کونوسوکه: ۱۸۹۴-۱۹۸۹ م. Matsushita, Konosuke

عنوان و پدیدآور : مسئولیت اجتماعی بنگاه‌های اقتصادی (شرکت‌ها) / نویسنده کونوسوکه ماتسوشیتا: ترجمه محمدرضا سرکارآرانی، مریم داداش‌زاده.

مشخصات نشر : تهران: رسا، ۱۳۸۹.

مشخصات ظاهری : ۱۵۵ ص.

شابک : ISBN 978-964-317-825-3

وضعیت فهرست‌نویسی : فیا.

یادداشت : Corporate Social Responsibility, 2005 : عنوان اصلی.

موضوع : مسئولیت اجتماعی کسب‌وکار.

شناسه افزوده : سرکارآرانی، محمدرضا: ۱۳۴۴ - مترجم.

شناسه افزوده : داداش‌زاده، مریم. ۱۳۲۸ - مترجم.

رده‌بندی کنگره : HD ۶۰/م۲ ۱۳۸۹

رده‌بندی دیویی : ۶۵۸/۴۰۸

شماره کتابشناسی ملی : ۱۶۴۶۵۱۶

مؤسسه خدمات فرهنگی رسا

صندوق پستی ۵۹۱۹-۱۵۸۷۵

تلفن: ۴۵-۸۸۸۳۴۸۴۴ فاکس: ۸۸۸۳۸۱۲۵

WWW.RASABOOKS.IR

چاپ اول: ۱۳۹۰ / تیراژ: ۱۵۰۰ نسخه

چاپخانه: غزال - صحافی: کیمیا

کلیه حقوق محفوظ و مخصوص ناشر است.

مرکز توزیع: پخش رسا - تلفن: ۶۶۴۱۵۰۴۰ و ۶۶۴۸۱۲۰۵

قیمت: ۳۲۰۰ تومان

فهرست

۷	پیش‌گفتار مترجمان
۱۳	مقدمه
۱۷	فصل اول مدیریت با نگاه به آینده
۱۹	شرکت به عنوان یک نهاد عمومی
۲۴	رسالت شرکت
۳۱	هماهنگی شرکت با جامعه و محیط زیست
۳۶	جلوگیری از بروز آلودگی و رفع آن
۴۲	شرکت و جابه‌جایی جمعیت
۴۹	فصل دوم ترویج مشارکت در سطوح ملی و منطقه‌ای
۵۱	شکوفایی دو جانبه شرکت‌ها: رقابت توأم با رونق
۶۰	دیپلماسی غیردولتی
۶۸	نقش شرکت در آموزش بزرگسالان
۷۵	بینش مدیریت برای تضمین منافع شرکت
۸۱	مدیران و وظیفه‌شناس، کارمندان و وظیفه‌شناس
۸۷	فصل سوم به حداکثر رساندن توانایی‌های صنعت بخش خصوصی
۸۹	خطرهای بستنی و بی‌توجهی به آینده
۹۳	به‌سوی جامعه‌ی معاف از مالیات

۹۷ صنایع امروز و تولید آلاینده‌ها

۱۰۱ همزیستی رقابت‌جویانه

فصل چهارم تفکر خلاق نیاز امروز و فردا ۱۰۵

۱۰۷ به‌سوی خلق منابع جدید

۱۱۳ حق همگانی بهره‌برداری از منابع

۱۱۹ توجه به مشکل بیکاری

فصل پنجم زاین در قرن بیست و یکم ۱۲۵

۱۲۷ اهمیت حضور مؤسسات تولیدی و کسب‌وکار خصوصی

۱۳۳ روابط مولد مدیریت و نیروی کار

۱۳۹ آموزش اجباری و همگانی

۱۴۶ روش‌های حفظ آرامش عمومی

پیش‌گفتار مترجمان

کونوسوکه ماتسوشیتا (۱۸۹۴-۱۹۸۹)، بنیان‌گذار گروه صنعتی ماتسوشیتا الکتریک (ناسیونال و پاناسونیک) در کتاب «نخست انسان، سپس کالا» داستان مردی را نقل می‌کند که از کوهنوردی پرسید: «چرا این همه رنج بر خود هموار می‌کنی تا از کوه بالا روی؟» کوهنورد پاسخ داد: «زیرا کوه در برابر من ایستاده است!»

او بر اساس این گفتگوی کوتاه، شعار گروه صنعتی خود را این‌گونه انتخاب کرد: «جوانی برای کسانی که از ایمان و امید لبریزند، ابدی است، پس به چالش‌های هر روز در پیش روی با دلیری و اعتماد، خوشامد بگو!» به کوشش مدیران برجسته و کارآفرینی چون ماتسوشیتا، ژاپن که روزی مشتاق آگاهی یافتن از رمز و راز موفقیت جوامع صنعتی بود، امروزه خود به موضوع مطالعه بسیاری از پژوهش‌گران جهان تبدیل شده است؛ راز موفقیت ژاپن در توسعه منابع انسانی، فلسفه مدیریت انسان‌گرا و مشارکتی، نگاه به انسان به منزله نیروی مولد و رویکرد انسانی به تولید، مدیریت مناسبات صنعت و نیروی کار با تأکید بر اخلاق حرفه‌ای و روش‌های ترویج مسئولیت‌های اجتماعی بنگاه از موضوع‌های مورد علاقه این پژوهش‌گران است.

هاسه گاو، یکی از برجسته‌ترین متفکران اقتصادی ژاپن (۱۸۷۵-۱۹۶۹) می‌گوید: «شاید کمی اغراق‌آمیز به نظر برسد اگر بگویم ژاپنی‌هایی که در اوایل سلطنت امپراطور می‌جی (۱۸۶۸-۱۹۱۲) متولد شده‌اند و اکنون از نعمت حیات برخوردار هستند، در طول مدت زندگی

خود شاهد تحول و پیشرفتی در کشور خود بوده‌اند که در اروپا دو تا سه قرن طول کشید و من یکی از این ژاپنی‌ها هستم».

مطالعه فرایند نوزایی یک سرزمین و ملت در مدتی کمتر از یکصد سال از داستان‌های شگفت‌انگیز روزگار ماست. ماتسوشیتا بر این باور است که رمز این تحول شگرف در نگاه به انسان بوده است، آنجا که می‌گوید: «در جایگاه مدیر اگر کارگران در نظرت به منزله فرزندان نباشند، مدیر خوبی نیستی!»

در دهه گذشته مهم‌ترین نویسندگان مدیریت در هاروارد و ام‌آی‌تی، ماتسوشیتا را بزرگترین و برجسته‌ترین کارآفرین سده بیستم در جهان معرفی کرده‌اند و رویکرد انسانی او به صنعت، تولید، مدیریت و روش مواجهه او با چالش‌های دستیابی به آرمان مشترک و توجه به مسئولیت‌های اجتماعی بنگاه‌های اقتصادی (شرکت‌ها) را ستایش می‌کنند. بیشترین عبارتی که برای آنها جذابیت داشته است. این جمله مشهور ماتسوشیتا است:

«نخست، انسان!» (PEOPLE COME FIRST) که در کتابی به قلم آقای کاتسو هیکوگوچی، که بیش از بیست و دو سال دستیار ویژه ماتسوشیتا بوده است، به خوبی تبیین شده است.

کنون سوکه ماتسوشیتا کتاب‌های زیادی منتشر کرده و تعدادی از آنها نیز از زبان انگلیسی به فارسی برگردانده شده است. دیدگاه‌های ماتسوشیتا درباره مسئولیت‌های اجتماعی بنگاه‌های اقتصادی که موضوع جدید و فراگیری در حوزه مدیریت است و موارد مهمی مانند تعلق شرکت به اجتماع، رسالت شرکت‌ها، مسئولیت‌های شرکت‌ها در حفاظت از محیط زیست، جابه‌جایی جمعیت، ترویج دیپلماسی غیردولتی، آموزش بزرگسالان، کاهش آلاینده‌ها، خلق منابع تازه برای رشد، اشتغال نیروی کار، افزایش بهره‌وری مدیریت و کارکنان، و

همزیستی در عین رقابت و حراست از آرامش عمومی را دربرمی‌گیرد که از مباحث مهم مطرح شده در کتاب حاضر است.

ماتسوشیتا با طرح نظریه مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها رویکرد نوینی در مدیریت کسب‌وکار و توسعه منابع انسانی ارائه می‌دهد و روش‌های مؤثر هماهنگی سازمان‌ها را با دگرگونی‌های غیرقابل پیش‌بینی محیط پیرامون با توجه به رویکردی انسانی و اجتماعی به نیروی کار و تأکید بر اخلاق حرفه‌ای و ایفای دو نقش همزمان «مدیر» و «مربی» را به روشنی توضیح می‌دهد. او در این کتاب راه‌های به چالش کشیدن پیش‌فرض‌های ذهنی و عینیت بخشیدن به نحوه ارتباط پیچیده آنها با عمل را به‌ویژه در ارتباط با امور به ظاهر متناقض مانند همزیستی و رقابت، منابع سازمان و سندیکای کارگری، مالیات و رشد کسب‌وکار، نرخ رشد و محدودیت منابع، و مسئولیت اجتماعی، منافع و مأموریت شرکت به خوبی تبیین می‌کند.

از نظر ماتسوشیتا تولید کالا و خدمات با کیفیت عالی بنیادی‌ترین مسئولیت اجتماعی بنگاه‌های اقتصادی است. اما مهم‌تر از آن توانمندسازی نیروی انسانی و پرورش اجتماعی آنها است که بسیار حیاتی‌تر است. او بر این باور بود که چون شرکت منابع خود را از جامعه می‌گیرد و محصول خود را نیز به جامعه ارائه می‌دهد بنابراین باید از بستر حیات خود که جامعه است مراقبت کند و بهترین راه انجام دادن این مسئولیت تولید کیفی، ارزان، بادوام و فراوان است. جمله معروف او به کارکنانش که اگر از شما سؤال شد چه تولید می‌کنید؟ پاسخ دهید: «شرکت ما انسان می‌سازد، البته کالاهای الکتریکی هم تولید می‌کند.» ضمن تبیین نگاه انسانی به مدیریت و کسب‌وکار، بر آموزش و پرورش اجتماعی کارکنان و آحاد افراد جامعه تأکید دارد.

مؤسسه آموزشی پژوهشی پی‌اچ‌پی^۱ که با هدف ترویج ایده‌هایی که به آرامش و بهروزی جامعه بشری و دستیابی به رفاه مادی و سعادت معنوی انسان‌ها توسط کونوسوکه ماتسوشیتا تأسیس شده است، دیدگاه‌های ماتسوشیتا را درباره مسئولیت‌های اجتماعی بنگاه‌های اقتصادی جمع‌آوری و به زبان انگلیسی ترجمه و در قالب این کتاب منتشر کرده است. مهم‌ترین مباحث این کتاب عبارتند از:

هویت و مأموریت‌های بنگاه‌های اقتصادی، مسئولیت‌های بنگاه‌ها در تعامل با جامعه و محیط زیست، مبارزه با آلاینده‌ها و جابه‌جایی مخرب جمعیت، نقش بنگاه‌ها در آموزش و پرورش جامعه و توانمندسازی نیروی انسانی، روش‌های همزیستی و رقابت برای رشد و توسعه، شرایط رونق اجتماعی و همکاری‌های اقتصادی، توجه به اشتغال به عنوان مهم‌ترین رسالت بنگاه‌ها، حق همگانی دسترسی به منابع، دوراندیشی و نگاه به آینده در مدیریت، دیپلماسی غیردولتی و چشم‌انداز کسب‌وکار و مسئولیت‌های بین‌المللی ژاپن در قرن بیست و یکم برای توسعه جهان و حراست از صلح، آرامش و رفاه انسان‌ها.

با تشکر از زحمات آقای ناجیان مدیر محترم انتشار رسا برای فراهم آوردن امکان نشر این اثر و تشکر از خانم لیلی کامیاب به‌خاطر نقطه‌نظرات سازنده‌شان در ترجمه این کتاب، مطالعه آن را به مدیران، سیاست‌گذاران، برنامه‌ریزان، کارشناسان، دانشجویان و همه فرهیختگانی که در جستجوی چشم‌اندازهای تازه‌ای درباره مسئولیت‌های اجتماعی بنگاه‌های اقتصادی هستند، توصیه می‌شود.

محمدرضا سرکارآرانی - مریم داداش‌زاده